

Wrocław, 09.04.2026 r.

RECENZJA
pracy doktorskiej mgr Wang Xiang
w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora

1.Dane formalne:

Dane recenzenta:

prof. dr hab. Mirosław Gąsieniec

Dziedzina sztuki, dyscyplina artystyczna: sztuki muzyczne

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu

Dane doktoranta:

mgr Wang Xiang

Dziedzina sztuki, dyscyplina artystyczna: sztuki muzyczne

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie

Zlecniodawca recenzji:

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, uchwała Rady Dyscypliny Artystycznej – Sztuki Muzyczne UMFC nr 01/04/11/2025 z dnia 04.11.2025 dotycząca sporządzenia recenzji w postępowaniu o nadanie stopnia doktora sztuki zgodnie z art. 187 Ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.)

Przedmiot recenzji:

Praca doktorska mgr Wang Xiang: *Kameralistyka Grażyny Bacewicz. Zagadnienia interpretacyjno-wykonawcze na przykładzie Pieśni na sopran i fortepian oraz IV Sonaty na skrzypce i fortepian*, napisana pod kierunkiem dr hab. Bartłomieja Kominka i złożona do oceny w postępowaniu o nadanie stopnia doktora wraz z dziełem artystycznym w formie fonograficznej (płyta CD). Do otrzymanej informacji o powierzeniu funkcji recenzenta zostały załączone także wszystkie elementy dokumentacji wskazane przez ustawodawcę jako niezbędne w toku postępowania.

Ocena dzieła artystycznego (płyta CD):

Praca doktorska mgr Wang Xiang „*Kameralistyka Grażyny Bacewicz. Zagadnienia interpretacyjno-wykonawcze na przykładzie Pieśni na sopran i fortepian oraz Sonaty na skrzypce i fortepian*” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku CD oraz jednostronowego opisu w postaci 92-stronicowej rozprawy.

Dzieło artystyczne (płyta CD) zawiera nagrania następujących utworów:

Pieśni na sopran i fortepian:

- *Róże*
- *Mów do mnie, o miły*
- *Mamidło*
- *Inna*
- *Samotność*
- *Rozstanie*
- *Smuga cienia*
- *Dzwon i dzwonki*
- *Boli mnie głowa*
- *Sroczka*

IV Sonata na skrzypce i fortepian

- I część *Moderato*
- II część *Andante ma non troppo*
- III część *Scherzo. Molto vivo*
- IV część *Finale. Con passione*

Pomimo niezaprzecznego znaczenia twórczości Grażyny Bacewicz dla polskiej, europejskiej i światowej kultury muzycznej, niewielu wykonawców decyduje się na wykonanie **IV Sonaty na skrzypce i fortepian**, bardzo trudnej pod względem warsztatowym i interpretacyjnym. Należy zatem docenić chęć zajęcia się tym, wymagającym tak solidnego przygotowania pianistycznego, dziełem przez mgr Wang Xiang, która stworzyła wraz ze skrzypaczką oryginalną, indywidualną i wysoce przemyślaną kreację artystyczną, gdzie każda z części tej sonaty mająca swój specyficzny charakter, został wykonana, w moim przekonaniu, zgodnie z założeniem kompozytorki. Słysząc też, że pianistka nie pełni tutaj jedynie funkcji akompaniującej lecz stara się w udany sposób współtworzyć architekturę dzieła, tak aby relacja między instrumentami przyjęła formę dialogu z płynnie przechodzącą inicjatywą między partiami. Oceniam wykonanie tego dzieła na bardzo dobre i z pewnością świadczy ono o dużym talencie pianistycznym i muzycznym doktorantki.

Pieśni na sopran i fortepian - jestem pod wrażeniem zrozumienia treści słownej przez pianistkę, które napisane są w języku polskim, a doktorantka pochodzi przecież z innego obszaru kulturowego, tak odmiennego językowo. Olbrzymi wpływ na interpretację pieśni ma przecież tekst a jednak doktorantka współpracuje ze śpiewaczką w sposób trafny, oddający charakter utworów pomimo tego, że w tych pieśniach, jak pisze autorka „...*nawet w tych o ścisłej strukturze, przetworzenia melodyczne podporządkowane są ekspresji emocjonalnej i tekstowej*...”. Wysoko oceniam również to, że doktorantka sięgnęła po pieśni z różnych okresów twórczości kompozytorki, zarówno tych z czasów międzywojennych jak i pisanych po II Wojnie Światowej. W kontekście zrozumienia tekstu chyba największym wyzwaniem dla muzyka pochodzącego z innego obszaru kulturowego jest pieśń o cechach właściwie miniaturowego „monogramu” „*Boli mnie głowa*” gdzie tekst ma fundamentalne znaczenie w interpretacji tego utworu, z którego pianistka ale i śpiewaczka wywiązały się wzorowo.

Ocena części teoretycznej:

Część teoretyczna pracy mgr Wang Xiang pt „**Kameralistyka Grażyny Bacewicz.**

Zagadnienia interpretacyjno-wykonawcze na przykładzie Pieśni na sopran i fortepian oraz IV Sonaty na skrzypce i fortepian” jest opisem zarejestrowanego na nośniku CD dzieła muzycznego będącego przedmiotem badań. Praca składa się z następujących części głównych:

- Wstęp
- Rozdział 1 Środowisko muzyczne w Polsce w latach 1900-1970
- Rozdział 2 Grażyna Bacewicz. Życie i twórczość
- Rozdział 3 Ewolucja stylu kompozytorskiego Grażyny Bacewicz przez pryzmat twórczości fortepianowej
- Rozdział 4 Analiza utworów
 - 4.1 Analiza IV Sonaty na skrzypce i fortepian
 - 4.2 Analiza Pieśni na sopran i fortepian
- Rozdział 5 Warunki i perspektywy recepcji utworów kameralnych Bacewicz w chińskim szkolnictwie muzycznym
- Podsumowanie
- Bibliografia

Opis dzieła artystycznego w postaci rozprawy, która stanowi integralną część pracy, doktorantka przygotowała ze szczególną starannością, dbając o logiczny układ treści na przestrzeni całego opracowania. Przedstawia w niej wartościowe efekty badań, świadczące o postrzeganiu i rozumieniu zjawisk, które wpływają na kreację artystyczną oraz jej oddziaływanie na słuchacza. Określiła, że celem jej pracy jest „...*ukazanie logiki kompozytorskiej i estetyki w wybranych utworach kameralnych Grażyny Bacewicz poprzez*

analizę dzieła na poziomie formalnym i wykonawczym oraz zbadanie idiomu stylistycznego w jej kameralistyce...”, nie będąc jeszcze „... oswojona z modernistycznym językiem muzyki XX wieku” i dodając, że z każdą próbą coraz bardziej fascynowała ją ekspresja IV Sonaty na skrzypce i fortepian, balansująca między *dyscypliną formalną a swobodą wypowiedzi*. To bardzo słuszne spostrzeżenie autorki pracy doktorskiej i dowodzi jej pogłębionego rozumienia estetyki muzyki Grażyny Bacewicz. Założenie doktorantki to także „...połączenie dwóch, z pozoru odległych światów: praktyki i teorii...” gdzie widać tu zgodność refleksji teoretycznej z częścią artystyczną. Co do poprawności językowej i stylu wypowiedzi, uważam, że jest satysfakcjonująca, tym bardziej, że doktorantka pochodzi z Chin.

W swojej pracy autorka analizuje wybrane dzieła Grażyny Bacewicz opierając się na dostępnej bibliografii w tym książki i monografie, artykuły w czasopismach, rozdziały w książkach, prace doktorskie oraz materiały internetowe online, które liczą 46 pozycji w kilku językach tj. polskim, niemieckim, angielskim i chińskim. Na pozytywną opinię zasługuje poprawność metodologiczna i warsztatowa autorki pracy, ukazująca przedmiot dzieła artystycznego tj. IV Sonaty na skrzypce i fortepian oraz Pieśni na sopran i fortepian, na tle epoki, w której żyła i tworzyła Grażyna Bacewicz.

Pracę rozpoczyna dość obszerny **Wstęp**, w którym przedstawia m.in. przyczyny swojego zainteresowania tematem pracy, a jest to pragnienie aby przedstawione przez nią badania stały się impulsem tworzącym podstawy metodologiczne dla przyszłych, pogłębionych analiz kameralistyki Bacewicz. Wskazuje też w sposób kompetentny i trafny na obszary, które słusznie wymagają dalszej eksploracji a są nimi: niedostateczne opracowania roli partii fortepianu w utworach kameralnych, fragmentaryczność badań nad twórczością wokalną czy też słabą obecność polskich badań w dyskursie globalnym m.in. z powodu barier językowych i ograniczonej dostępności tłumaczeń.

W **Rozdziale 1** doktorantka dokonuje analizy tła historycznego, które miało wpływ na ukształtowanie się kilku charakterystycznych okresów w twórczości Bacewicz. W sposób wnikliwy i prawidłowy opisuje kulturę muzyczną Polski początku XX wieku, poprzez cienie II Wojny Światowej i następującej zaraz po niej ideologizacji sztuki z dominującą narracją „sorealizmu” by dojść wreszcie do odwilży i narodzin „polskiej szkoły”.

W **Rozdziale 2** doktorantka opisuje życie i twórczość G.Bacewicz z jej tłem rodzinnym, wczesną edukacją w kraju, poprzez okres paryski i rozwój zawodowy aż po okres wojenny i powojenny, trafnie reasumując, że muzyka Bacewicz, choć zakorzeniona w polskiej tradycji narodowej i romantycznej, jednocześnie otwarta jest na współczesne techniki, kształtując idiom artystyczny, który niewątpliwie wzbogacił krajobraz muzyczny XX wieku.

W **Rozdziale 3** opisana jest wnikliwie ewolucja stylu kompozytorskiego G.Bacewicz przez pryzmat jej twórczości fortepianowej w poszczególnych latach 1932-1944, 1945-1955, 1955-1960, 1960-1969. Podsumowując ten rozdział doktorantka stawia tezę, z którą się w pełni zgadzam, że ewolucja twórczości fortepianowej Bacewicz stanowi niejako mikrokosmos jej rozwoju stylistycznego, który cechuje się zachowaniem równowagi między intelektualnym rygorem a kreatywną śmiałością, a więc między dyscypliną a wolnością.

Rozdział 4 to szczegółowa analiza utworów nagranych na płycie CD (dzieło artystyczne).

IV Sonata na skrzypce i fortepian

Każda z części, co zasługuje na bardzo pozytywną ocenę - jest szczegółowo i wnikliwie omówiona tak pod względem budowy formalnej jak i z nakreśleniem charakteru tonalnego poszczególnych segmentów strukturalnych danej części. Analiza dokonana w sposób jak najbardziej prawidłowy, zgodny z konstrukcją utworu. Podane przykłady nutowe dobrze przedstawiają główne fragmenty tematyczne poszczególnych części, które mają wpływ na ich budowę formalną.

Pieśni na sopran i fortepian - w omówieniu tych 10 pieśni na uwagę zasługuje szczegółowa analiza korelacji między tekstem a muzyką, tak w wymiarze wokalnym jak i w fakturze fortepianowej. Jak też słusznie zauważa doktorantka, kompozytorka podchodzi do treści muzycznych szczególnie inspirowanych poezją orientalną ze zdystansowaniem, bo choć czerpała z egzotycznych źródeł, to muzycznie stroniła od dosłownych cytatów orientalnych. W pieśniach tych, jak słusznie podkreśla, synteza dyscypliny formalnej i ekspresyjnej wolności stanowią z pewnością kwintesencję dojrzałego stylu Bacewicz, gdzie treść literacka jest integralnym komponentem architektury dźwiękowej.

Rozdział 5

Na szczególne uznanie, w moim przekonaniu, zasługuje deklaracja autorki, którą zawarła w ostatnim 5 rozdziale swojej pracy „*Warunki i perspektywy recepcji utworów kameralnych Bacewicz w chińskim szkolnictwie muzycznym*” a jest nią chęć promowania twórczości tej kompozytorki a w szerszym pojęciu, polskiej kultury muzycznej w jej rodzinnym kraju w Chinach.

Także bardzo pozytywnym akcentem, którym doktorantka kończy swoje **Podsumowanie** jest przekonanie, że „...*dzieła Bacewicz nie są jedynie artefaktem historycznym, lecz żywym materiałem o uniwersalnej wartości i dla wykonawcy pragnącego zrozumieć istotę muzyki XX wieku stanowią one nie tylko przedmiot studiów, ale przestrzeń dialogu z epoką, kulturą i własną tożsamością...*” z czym w mojej opinii należałoby się absolutnie zgodzić.

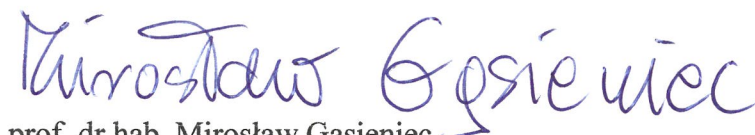
Uważam też, że wszystkie analizy formalne i założenia teoretyczne doktorantki są zgodne z wykonaniem utworów Grażyny Bacewicz, które zostały nagrane przez nią oraz osoby towarzyszące na płycie CD jako dzieło artystyczne.

Uwagi krytyczne:

Drobna uwaga krytyczna dotyczy tytułu rozdziału **4.1.1 I Część – Moderato**, gdzie moim zdaniem należałoby poprawnie napisać **I Część – Moderato, Allegro non troppo**, ponieważ fragment utrzymany w tempie *Moderato*, choć stanowi budulec dźwiękowy później przetwarzany, to jednak spełnia tylko rolę wstępu lub introdukcji do fragmentu zasadniczego tj. *Allegro non troppo*. Szkoda też, że ani z opisu płyty, ani z przedstawionej dokumentacji nie można uzyskać informacji o współwykonawcach dzieła będącego przedmiotem postępowania. Poza tym oceniam pracę bardzo dobrze.

Wniosek końcowy:

Praca doktorska mgr Wang Xiang pt. „**Kameralistyka Grażyny Bacewicz. Zagadnienia interpretacyjno-wykonawcze na przykładzie Pieśni na sopran i fortepian oraz IV Sonaty na skrzypce i fortepian**” oraz dzieło artystyczne w postaci nagrania fonograficznego na płycie CD prezentują merytorycznie wysoki poziom. Doktorantka rozwiązała problemy artystyczne, wykazała ogólną wiedzę i posiadała umiejętności konieczne do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. Przedstawione przez mgr Wang Xiang osiągnięcia spełniają wymogi ustawowe a jej pracę doktorską oceniam bardzo pozytywnie i odpowiadającą wymaganiom rozprawy doktorskiej zgodnie z art. 187 Ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.) i wnoszę o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

prof. dr hab. Mirosław Gąsieniec

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu